

Fișă de lucru

Să citim cu atenție textul!

Bolea dus, cu arsuri, trântit în niște paie sub șopron: prea mort. Doar coșul pieptului i se mișca, slab, a răsuflare, și pielea i se înfiora scuturat de friguri, când creștinul care venea uneori să-l vadă îi turna o oală cu apă rece în cap. După câteva zile de nesimțire s-a trezit din noaptea zăcerii, a deschis ochii și a dat să se scoale. Dar mișcarea a săvârșit-o mai mult în gând; trupul nu l-a ascultat: i-a bățâit numai un picior, i s-a rânjit o buză și a icnit o spumă verzuie... Istovit, s-a culcat tot în gând, la loc, în bezna creierului oblonit. Somnul însă i-a fost de aici înainte mai liniștit, fără spasme, dând pas întremărilor lăuntrice să urce din adâncuri. Pe urmă s-a deșteptat întreg și de-a binelea. A încordat grumazul dezțepenit, și gâtul ascultător i-a înălțat capul de pe pământ, cât ochii să poată privi împrejur. Mai târziu picioarele nu s-au mai fleșcăit sub el, ci l-au ridicat și l-au ținut în sus. Bucuros, omul care-l priveghea i-a pus dinainte o strachină cu lapte și o felie de mămăligă. El întâi le-a mirosit: izul lor i-a înviorat nările și i-a chemat, ca dintr-o depărtare neagră, șovăitoare aduceri-aminte... A limpit cu răgazuri laptele, care abia se ducea, cu noduri și zăbave... Plecat apoi asupra mămăligii, a dat numai din coadă la ea, s-a tras înapoi și iar s-a trântit... Așa a mâncat din mâna omului și a adormit adânc alte zile, până s-a sculat deplin sănătos, cum fusese mai înainte... mare, voinic și flocos, câine ciobănesc alb, coborât de la stână, de-a dreptul din munte. Atunci omul l-a strigat poruncitor pe numele ce-i lăsase păstorii, când l-au tras aproape mort din dăsaga de pe spatele măgarului și i-l daseră în primire.

- Samson, vin aici... Dulăul nu l-a cunoscut însă de stăpân, glasul nu i-a mers deloc la inimă și nu s-a clintit. A mișcat ușurel moțul cozii și i-a zâmbit oleacă, trist, din priviri. Astfel, de la început s-a pus o rece depărtare lăuntrică între om și animal, care s-a tâlmăcit numaidecât într-o plecare a câinelui spre poartă. Omul a alergat după el, l-a ajuns; cu oarecare sfială, l-a mângâiat pe cap, la rădăcina urechilor, i-a petrecut pe nesimțite cureaua cu lanț pe după gât, l-a adus cu vorbe bune înapoi și l-a legat de un stâlp al șopronului unde zăcuse. I-a pus în față bucate, pe plac: câinele n-a vrut să mai mănânce...

- Dă-i drumul să se ducă, dacă așa îi este voia, după turma lui, îi zicea nevasta gospodarului. Aștia știu urma urmele și poate își găsește stăpânii.

- D-apoi baciul însuși mi l-a încredințat și m-a rugat să i-l îngrijesc, și dacă trăiește să i-l păstrez până-n primăvară, când urcă iar pe Foișag. Mi-a dat doar arvună putinica de brânză și m-am legat. Și apoi ne păzește casa, că tot n-avem nicio javră să latre măcar la călătorii de pe drum. Dar Samson nu știa de tocmeala baciului, nici de grozava lui boală ce-l lovise când coborau Valea Urseiului, de zăcerea lui în dăsaga în care-l purtase poște întregi asinul. Până ce, neputând să-l mai care cu ei, nici să-l îngrijească cum se cade, ciobanii, în drum spre baltă, îl daseră în seama celui dintâi gospodar întâlnit în cale, cu rugămintea să-l adăpostească, până s-o alege: „au moare, au scapă”.

- E jigodie, spuse gazda, primindu-l: uite cum îi frige botul și i se urdușesc ochii. Nu tușește ?

- Ba și tușește, spuse cu milă baciul. Mi-e scump ca un copil, urmă el, că-i vrednic și mintos, minune mare! Adună oile risipite și le veghează mai dihai ca unul din noi. Nu știe ce-i lenea ori lăsarea... De când îl avem nu se mai stăvește lup în preajma stânei. Să-l lăpăd, mi se rupe inima, că l-am crescut chiar eu de când era de-o șchioapă. Adică se cheamă că nu-l lăpăd, o întoarse el, sporovăind înainte, ca unul ce era lacom de vorbă, de care postise atât amar de vreme acolo sus, unde nu-i ieșea din gură decât: „hi, oaie, nea, oaie... bâr, oaie”...

- Și uite, se porni el, și-l las dumitale, că ne-au cuprins ploile, și pe el l-a făcut learcă. Mi-e să nu prinză junghi. Gospodarul, zăpăcit de-atâta vorbă, dete din cap că așa este și ridică ochii la cerul din care țârâia fără contenire de o săptămână în șir o ploicică mărunță și deasă, cu vânt rece ca de munte.

- Ți-l las deci dumitale, o luă de la capăt baciul guraliv, că ești și te vezi gospodar cuprins... iar pentru îngrijiri și hrană ține bărbânța asta. La întoarcere, dacă-l mai aflu, și-oi face și altfel de plată, că vindem, se cheamă, brânzeturile. Și să știi, adaose el întorcându-se, că numele lui este Samson,

pentru că-i voinic ca tizul lui din Scriptură. Aici, în cuprinsul unui stânen, cât îi îngăduia lanțul să se miște, găinile îi ciuguleau mămăliga de sub nas și niște porci obraznici îl guiță neconținut năvălindu-l, cât trebuie să se apere de ei mursicându-i de urechi ca pe oile neascultătoare - și n-a mai răbdat.

Vasile Voiculescu, *Ciobănilă*

A.Să înțelegem textul!

1. În ce împrejurare ajunge Samson la curtea gospodarului?
2. După câteva zile de nesimțire, Samson s-a trezit, a deschis ochii și
  - a. a început să latre.
  - b. a luat-o la fugă.
  - c. a sărit gardul.
  - d. a dat să se scoale.
3. Câinele a fost lăsat în grija gospodarului de
  - a. călători.
  - b. baci.
  - c. fiul său.
  - d. vecinul său.
4. Baciul îl iubea pe Samson
  - a. ca pe un copil.
  - b. ca pe ochii din cap.
  - c. foarte mult.
  - d. puțin.
5. Ce a primit mâncare câinele când și-a revenit?
6. De când îl avea baciul pe Samson?

B.Să explorăm textul!

1. Precizează un indice de timp și un indice de spațiu al acțiunii din textul dat.
2. Transcrie o secvență în care este caracterizat Samson în mod direct.
3. Indică un conflict prezent sau sugerat în text.
4. Scrie o idee principală/secundară din textul dat.
5. Rezumă, în maximum 100 de cuvinte, textul dat.

C.Vocabular, variație stilistică, forme corecte

1. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele subliniate în enunțul . „Dă-i drumul să se ducă, dacă așa îi este voia, după turma lui, îi zicea nevasta gospodarului.”.
2. Notează forma literară a următoarelor cuvinte din textul dat: *stânei, să lăpăd, să prinză, dete, oi face, adaose*.

D.Ortografie, ortoepie, punctuație

1. Explică rolul expresiv al semnelor de punctuație din secvența: „-Samson, vin aici...”.

2. Transcrie două cuvinte care conțin diftong și două cuvinte care conțin hiat din enunțurile:

„Și s-au urnit cu turme, cu păstori și tărhatul tot să se mistuiască în negurile ploilor. Dar, cum spuneam, de tocmeala asta între baci și gospodar Samson nu știa și nici nu vrea să știe. Lui îi ardea sufletul de dorul ciobanilor și al turmei.”.

3. Motivează prezența cratimei în enunțul:

„Mi-a dat doar arvună puținică de brânză și m-am legat.”.

4. Precizează numărul de litere și numărul de sunete din cuvintele: *lăuntrice*, *picioarele*, *chemat*, *ciobănesc*, *urechilor*.

E. Gramatică

1. Transcrie din enunțul dat un pronume personal și un pronume reflexiv:

„- Ți-l las deci dumitale, o luă de la capăt baciul guraliv, că ești și te vezi gospodar cuprins... iar pentru îngrijiri și hrană ține bărbânta asta.”.

2. Menționează timpul și numărul verbelor subliniate în enunțul: „- Ba și tusește, spuse cu milă baciul.”.

3. Precizează funcția sintactică și valoarea morfologică pentru cuvintele subliniate în enunțul:

„Doar coșul pieptului i se mișca, slab, a răsuflare, și pielea i se înfiora scuturat de friguri, când creștinul care venea uneori să-l vadă îi turna o oală cu apă rece în cap.”.

4. Desparte în propoziții următoarea frază și precizează numărul acestora:

„Mi-a dat doar arvună puținică de brânză și m-am legat.”.

5. Transcrie din enunțul dat două complemente directe exprimate prin părți de vorbire diferite pe care le vei menționa: „Adună oile risipite și le veghează mai dihai ca unul din noi.”.

F. Să privim dincolo de text!

1. Imaginează-ți că de ziua ta ai primit în dar un câine, de la bunicii tăi care se află într-o altă localitate. Redactează o scrisoare de 80-100 de cuvinte adresată bunicilor, prin care să-ți exprimi bucuria și să le mulțumești pentru gestul dumnealor.

2. Pornind de la textul suport, scrie o compunere de 120-150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare la care participă și un câine. În compunere, vei folosi narațiunea ca mod principal de expunere.